

OKBV Feestelijke afsluiter werkjaar

Museum Plantin-Moretus, Antwerpen - 3 juli 2013

21(kunst)bibliotheecarissen sloten op 3 juli samen het OKBV-werkingsjaar af in Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet. Omdat veel leden door de hevige sneeuwval niet bij de eerste open bestuursvergadering van 12 maart konden zijn, koppelden we het nuttige aan het aangename tijdens deze feestelijke afsluiter: vooraf een vergadering voor alle geïnteresseerden, nadien een blik op uitermate boeiende documentaire collecties.

Tijdens een afsluiter worden uiteraard de activiteiten van het afgelopen jaar even uitgelicht.

De focus lag dit werkingsjaar bij de werkgroep veilingcatalogi. Vanaf september werkten een tiental collega's aan een formeel beschrijvingsmodel voor dit te lang genegeerde publicatietype. Omdat theoretische discussies alleen niet alle vragen kan beantwoorden brachten we in juni een studiebezoek aan veilinghuis The Romantic Agony in Brussel, waar de eigenaars **Trees Strubbe** en **Johan Devroe** ons inlichtten over de werking van een veilinghuis, de organisatie van de veilingen en de opmaak van catalogi.

Ons andere studiebezoek bleek een groter succes dan verwacht. Toen in maart heel wat VVBAD-leden niet tijdig in Brussel konden raken door problemen met het openbaar vervoer, bood het voormiddagprogramma van OKBV een uitweg. Zo trokken we uiteindelijk met professionals uit de héle sector naar het Brusselse stadsarchief.

Voor het volgende werkingsjaar staat alvast een studiebezoek aan Amsterdam op het programma en zal samen met OKBN een studiedag worden voorbereid. Ook krijgt onze dag 'Erfgoedbibliotheek in Brugge' (2012) wellicht een opvolger in het voorjaar van 2014. Het rondje van de tafel leverde ten slotte heel wat uitnodigingen op: OKBV zal de komende jaren ook heel wat nieuwe projecten, samengevoegde collecties en frisse leeszalen mogen bezoeken.

Ook de namiddag was goed gevuld met drie presentaties over het Museum Plantin-Moretus en het Prentenkabinet. **Dirk Imhof** voerde ons mee naar het verleden, tot bij het ontstaan van de collecties in de drukkerij van Christophe Plantin en de Moretussen: met o.m. de bibliotheek van de proeflezers of correcteurs,

de collectie handschriften die interessant waren bevonden voor uitgave, de bibliotheek met het eigen drukwerk en de eigen uitgaven, de verzameling klasieke en humanistische werken bijeengebracht door Balthasar I Moretus, ... en – niet in het minst – het bedrijfs- en familiearchief dat de hele geschiedenis van de drukkerij-uitgeverij documenteert en voor de Westerse cultuurgeschiedenis van wereldbelang is. Het Plantin-Moretus-complex werd in 1876 verkocht aan de Stad Antwerpen en de Belgische Staat, die het als museum openstelden. In 2005 kwam het op de UNESCO-lijst van werelderfgoed. Het museum telt meer dan 25.000 oude drukken, waarbij vooral de oudste eeuwen van de boekdrukkunst goed vertegenwoordigd zijn. **Marc Cauwenbergh** en **Jeroen De Meester** brachten ons het verhaal van het (Stedelijk) Prentenkabinet, dat ontstaan is uit de collectie grafiek van het Museum Plantin-Moretus en de privécollectie van de eerste conservator Max Roose. Deze legde de basis van het verzamelbeleid vast, m.n. de gerichtheid op het verwerven van prenten en tekeningen van meesters van de Antwerpse School uit de 16e en 17e eeuw, later uitgebreid tot de 18e en 19e eeuw, tot en met hedendaagse grafisch kunstenaars. Het Prentenkabinet kreeg in de jaren dertig eindelijk een aangepaste infrastructuur met meer tentoonstellingsruimte naast het museum. Vandaag de dag telt de collectie meer dan 75.000 objecten, die online opzoekbaar zijn en gedeeltelijk online te bekijken (<http://search.museumplantinmoretus.be/>). Als gebruiker kan je ook tags toevoegen en de beschrijvingen verrijken. Zo wil het Prentenkabinet uitgroeien tot een kenniscentrum voor de grafische kunsten.

Ter afsluiting bezochten we nog de leeszaal van de 'moderne' bibliotheek, met publicaties over het oude boek en de boekdrukkunst, en over de grafische kunsten. Een bezoek aan de zalen was tot aller spijt wegens het late uur niet meer mogelijk. Dan maar op een terrasje wat napraten...

Ute Staes en Ingrid De Pourcq

25th International Conference on the History of Cartography

Helsinki - 29 juli - 5 juli 2013

Zo'n 180 deelnemers uit 35 landen namen deel aan de jubileumeditie van het Internationaal Congres over de Geschiedenis van de Cartografie begin juli in Helsinki. Met als overkoepelende congressthema 'The Four Elements: the Essentials of the History of Cartography' werden de congresdeelnemers uitgedaagd om hun presentaties te koppelen aan de vier elementen Aarde, Water, Lucht en Vuur. Uiteindelijk kwamen de meest diverse onderwerpen aan bod, van stadsplattengronden over landmeterskaarten tot nationale atlanten en wereldkaarten. Maar ook kaartgebruik en -productie, marketing en distributie van kaarten, thematische kaarten of kaartprojecties stonden op het rijk gevulde programma.

In totaal werden 57 papers en 27 posters gepresenteerd. Zelf stelde ik een poster voor getiteld *Puzzling 16th-century hand-drawn city maps of Antwerp (re)discovered*. Het restauratieproject van deze bijzondere documenten uit het FelixArchief kon op heel wat belangstelling rekenen.

De postersessie op ICHC krijgt een volwaardige plaats in het programma, wat op andere congressen niet altijd het geval is. Gedurende een hele voormiddag wordt de aandacht exclusief gericht op de presentatie van de posters. De deelnemers die een poster voorstellen staan ter beschikking van de nieuwsgierigen om tekst en uitleg te verschaffen, waardoor vaak zeer

79th IFLA General Conference and Assembly Singapore - 17-23 augustus

Singapore is een klein land met een enorme verscheidenheid aan culturen en talen. Deze diversiteit en kleinschaligheid is niet enkel fysiek merkbaar, maar heeft ook een impact op de manier waarop het met informatie omgaat. De focus ligt op de nieuwe generatie, waarbij **Dr. Yaacob Ibrahim**, minister voor Communicatie en Informatie de jeugd identificeert met *"Information by touch of their fingers"*. De bibliotheek heeft zijn inziens een belangrijke rol te spelen, door nieuwe kennis te creëren en er voor te zorgen dat de geschiedenis wordt bewaard en verder leeft. De vrees dat de jeugd haar eigenheid zou verliezen is tijdens de conferentie meerdere malen aan bod gekomen. Dit heeft deels te maken met het feit dat ze met mobiele technologie opgroeit en internationaler gericht is. Volgens **Cherian George**, auteur en professor aan de Wee Kim Wee School van Communicatie en Informatie, kent de jeugd de buitenlandse politiek beter dan die van haar eigen land. De auteur gaf aan dat dit problematisch kan worden, daar men geacht wordt om in eigen land actief op te treden en dat dit enkel mogelijk is door kennis over de eigen cultuur te hebben. Dit denkproces is cruciaal in de uitbouw van hun bibliotheeknetwerk.

interessante discussies ontstaan. Het directe contact met het geïnteresseerde publiek zorgt ervoor dat sommige deelnemers uitdrukkelijk verkiezen om een poster te presenteren. Maar ook het rondwandele publiek is sneller geneigd om vragen te stellen bij een poster. Bij een paper presentatie zijn het vaak toch dezelfde congresdeelnemers die het aandurven om een vraag te stellen.

Naast de hoge kwaliteit van de papers en posters, ligt het echte succes van een congres vaak in de contacten die worden gelegd. De sociale activiteiten die werden georganiseerd, waren niet enkel unieke gelegenheden om bijvoorbeeld het Nationaal Archief of de ongeëvenaarde privéverzameling van de John Nurminen Foundation te ontdekken, maar boden tegelijk de kans om uitgebreid te netwerken. Tijdens de slotsessie van het congres had ik het voorrecht om als allerlaatste spreker het volgende congres in de reeks voor te stellen: ICHC 2015 in Antwerpen. De mooie presentatie wist duidelijk de deelnemers te overtuigen om naar Antwerpen te komen in 2015. Geïnspireerd door de befaamde atlas van Abraham Ortelius wordt het centrale thema 'Theatre of the World in Four Dimensions: Space, Time, Imagination, Spectacle'. De geplande tentoonstellingen en de aantrekkingskracht van Antwerpen als kunst- en cultuurstad werden als extra troeven uitgespeeld. De laatste twijfel werd weggewerkt met onze nationale troeven zoals bier en chocolade. Meer informatie over ICHC 2015 vind je weliswaar op www.ichc2015.be

Joost Depuydt

In de metro viel het inderdaad op dat iemand met een boek een rariteit is. Alle Singaporezen hebben een smartphone of tablet en zitten continu filmpjes te bekijken, spelletjes te spelen en heel af en toe een e-boek te lezen. Toch doet het 'Nationale Bestuur van Singaporese bibliotheken' veel moeite en heeft het "Het netwerk voor Informatiegeletterdheid" nationaal erkend. Omdat het informatielandschap zo aan het veranderen is, zetten ze in op verschillende pistes. Singapore telt één nationale, 23 openbare en 3 regionale bibliotheken. Net zoals in China installeren ze 'Book ATM's' (bibliotheken zonder personeel) in de shoppingcenters. Wie ooit in Singapore geweest is weet dat de stad ondergronds één shoppingcentrum is en dat dit dus inderdaad een goede manier is om potentiële lezers te bereiken. De toegang tot de bibliotheken is gratis en mogelijk via elke vorm van identificatie (identiteitskaart, rijbewijs...), er bestaan boekenclubs voor taxichauffeurs en soldaten; allemaal manieren om het lezen extra te stimuleren. Ouderen kunnen gratis iPads uitlenen, wat gepaard gaat met een verplichte les over het gebruik. Op deze manier wenst het beleid de kloof tussen de generaties te verkleinen. Ook voor jongere kinderen wordt moeite gedaan, door bijvoorbeeld een platform met e-boekensuggesties, 'Discover reads', aan te bieden.

Uiteraard is IFLA een internationaal congres en werden er naast de presentaties van het gastland vele andere lezingen gehouden. Deze kan je vanaf heden in artikelvorm via de IFLA Library (<http://library.ifla.org/>) gaan downloaden. De lezing van **Mariellen Calter** van de Stanford University over de nieuwe onderwijstechnologie voor afstands- en online onderwijs MOOC (Massively Open Online Course) is een artikel om zeker na te lezen. MOOC dient om online grote groepen studenten te bereiken, is niet beperkt tot een specifieke campus of groep en is in het geval van Stanford volledig gratis daar zij enkel gebruik maken van licentievrije materialen. Ook o.m. Harvard en Open University werken met deze methode. Veel reacties kreeg de presentatie van **Andrew Wells**, van de Universiteit van New South Wales. Hij gaf aan dat we geen energie meer moeten steken in het organiseren van afzonderlijke lessen in informatiegeletterdheid, omdat er te weinig bibliothecarissen zijn om dit voor het aantal studenten én specialismen op een goede manier te doen. De focus moet meer op ondersteuning van onderzoek liggen, zoals data management en management van onderzoekspublicaties. Wells is ervan overtuigd dat door de digitalisering, het personeel anders moet ingepland worden en vakspecifieke bibliotheken moeten sluiten. Het gespecialiseerde personeel komt op één centrale locatie samen te zitten en biedt van daaruit ondersteuning aan.

Voor al diegenen die ooit twijfelden om naar IFLA te komen, volgend jaar vindt de 80e editie in Lyon plaats en moet je dus zeker niet ver reizen om er bij te kunnen zijn.

Ann De Meulemeester